

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē

॥ ṣaṭṣaptatitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭsapṭatitamah sargaḥ ॥

aṅgadēna kampanaprajaṅghayōrdvividēna śōṇitākṣasya
maindēna yūpākṣasya sugrīvēṇa kumbhasya vadhaśca

pravṛttē saṅkulē tasmin
ghōrē vīrajanakṣayē |
aṅgadaḥ kampanaṃ vīra -
māsasāda raṇōtsukaḥ ॥ 6.76.1 ॥

āhūya sō'ṅgadaṃ kōpāt
tāḍayāmāsa vēgitaḥ |
gadayā kampanaḥ pūrvam
sa cacāla bhṛśāhataḥ ॥ 6.76.2 ॥

sa saṃjñāṃ prāpya tējasvī
cikṣēpa śikharaṃ girēḥ |
arditaśca prahārēṇa
kampanaḥ patitō bhuvi ॥ 6.76.3 ॥

tatastu kampanaṃ drṣṭvā
śōṇitākṣō hataṃ raṇē |

rathēnābhyapatat kṣipraṃ
tatrāṅgadamabhītavat || 6.76.4 ||

sō'ṅgadam niśitairbāṇai -
stadā vivyādha vēgitaḥ |
śarīradāraṇaistīkṣṇaiḥ
kālāgnisamavigrahaiḥ || 6.76.5 ||

kṣurakṣurapranārācai -
rvatsadantaiḥ śīlīmukhaiḥ |
karṇiśalyavipāṭhaiśca
bahubhirniśitaiḥ śaraiḥ || 6.76.6 ||

aṅgadaḥ pratividdhāṅgō
vāliputraḥ pratāpavān |
dhanurugraṃ rathaṃ bāṇān
mamarda tarasā balī || 6.76.7 ||

śōṇitākṣastataḥ kṣipra -
masicarma samādadē |
utpapāta tadā kruddhō
vēgavānavicārayan || 6.76.8 ||

taṃ kṣiprataramāplutya
parāmrśyāṅgadō balī |
karēṇa tasya taṃ khaḍgaṃ
samācchidya nanāda ca || 6.76.9 ||

tasyāṃsaphalakē khaḍgaṃ
nijaghāna tatō'ṅgadaḥ |

yajñōpavītavaccainam

cicchēda kapikuñjaraḥ || 6.76.10 ||

taṁ pragṛhya mahākhaḍgam

vinadya ca punaḥ punaḥ |

vāliputrō'bhidudrāva

raṇaśīrṣē parānarīn || 6.76.11 ||

prajāṅghasahitō vīrō

yūpākṣastu tatō balī |

rathēnābhiyayau kruddhō

vāliputraṁ mahābalaṁ || 6.76.12 ||

āyasīm tu gadām grhya

sa vīraḥ kanakāṅgadaḥ |

śōṇitākṣaḥ samāśvasya

tamēvānupapāta ha || 6.76.13 ||

prajāṅghastu mahāvīrō

yūpākṣasahitō balī |

gadayābhiyayau kruddhō

vāliputraṁ mahābalaṁ || 6.76.14 ||

tayōrmadhyē kapiśrēṣṭhaḥ

śōṇitākṣaprajāṅghayōḥ |

viśākhayōrmadhyagataḥ

pūrṇacandra ivābabhau || 6.76.15 ||

aṅgadaṁ parirakṣantau

maindō dvivida ēva ca |

tasya tasthaturabhyāśē
parasparadīrkṣayā || 6.76.16 ||

abhipēturmahākāyāḥ
pratiyattā mahābalāḥ |
rākṣasā vānarān rōṣā -
dasibāṇagadādharāḥ || 6.76.17 ||

trayāṇām vānarēndrāṇām
tribhī rākṣasapuṅgavaiḥ |
saṃsaktānām mahad yuddha -
mabhavad rōmaharṣaṇam || 6.76.18 ||

tē tu vṛkṣān samādāya
sampracikṣipurāhavē |
khaḍgēna praticikṣēpa
tān prajāṅghō mahābalaḥ || 6.76.19 ||

rathānaśvān drumāñchailān
praticikṣipurāhavē |
śaraughaiḥ praticicchēda
tān yūpākṣō mahābalaḥ || 6.76.20 ||

sṛṣṭān dvividamaindābhyām
drumānutpāṭya vīryavān |
babhañja gadayā madhyē
śōṇitākṣaḥ pratāpavān || 6.76.21 ||

udyamya vipulaṃ khaḍgaṃ
paramarmavidāraṇam |

prajāṅghō vālīputrāya
abhidudrāva vēgitaḥ || 6.76.22 ||

tamabhyāśagataṃ dṛṣṭvā
vānarēndrō mahābalaḥ |
ājaghānāśvakarṇēna
drumēṇātibalastadā || 6.76.23 ||

bāhuṃ cāsya sanistriṃśa -
mājaghāna sa muṣṭinā |
vālīputrasya ghātēna
sa papāta kṣitāvasiḥ || 6.76.24 ||

taṃ dṛṣṭvā patitaṃ bhūmau
khaḍgaṃ musalasannibham |
muṣṭiṃ saṃvartayāmāsa
vajrakalpaṃ mahābalaḥ || 6.76.25 ||

sa lalāṭē mahāvīrya -
maṅgadaṃ vānararṣabham |
ājaghāna mahātējāḥ
sa muhūrtaṃ cacāla ha || 6.76.26 ||

sa saṃjñāṃ prāpya tējasvī
vālīputraḥ pratāpavān |
prajāṅghasya śiraḥ kāyāt
pātayāmāsa muṣṭinā || 6.76.27 ||

sa yūpākṣō'srupūrṇākṣaḥ
pitṛvyē nihatē raṇē |

avaruhya rathāt kṣipraṃ
kṣīṇēṣuḥ khaḍgamādadē || 6.76.28 ||

tamāpatantaṃ samprēkṣya
yūpākṣaṃ dvividastvaran |
ājaghānōrasi kruddhō
jagrāha ca balād balī || 6.76.29 ||

grhītaṃ bhrātaraṃ dṛṣṭvā
śōṇitākṣō mahābalaḥ |
ājaghāna mahātējā
vakṣasi dvividaṃ tataḥ || 6.76.30 ||

sa tatō'bhihatastēna
cacāla ca mahābalaḥ |
udyatāṃ ca punastasya
jahāra dvividō gadām || 6.76.31 ||

ētasminnantarē maindō
dvividābhyāśamāgamat |
yūpākṣaṃ tāḍayāmāsa
talēnōrasi vīryavān || 6.76.32 ||

tau śōṇitākṣayūpākṣau
plavaṅgābhyāṃ tarasvinau |
cakratuḥ samarē tīvra -
mākarṣōtpāṭanaṃ bhṛśam || 6.76.33 ||

dvividaḥ śōṇitākṣaṃ tu
vidadāra nakhairmukhē |

niṣpipēṣa sa vīryēṇa

kṣitāvāvidhya vīryavān || 6.76.34 ||

yūpākṣamabhisaṅkruddhō

maindō vānarapuṅgavaḥ |

pīḍayāmāsa bāhubhyām

papāta sa hataḥ kṣitau || 6.76.35 ||

hatapravīrā vyathitā

rākṣasēndracamūstathā |

jagāmābhimukhī sā tu

kumbhakarṇātmaḥ yataḥ || 6.76.36 ||

āpatantīm ca vēgēna

kumbhastām sāntvayaccamūm |

athōtkṛṣṭam mahāvīryai -

rlabdhalakṣaiḥ plavaṅgamaiḥ || 6.76.37 ||

nipātitamahāvīrām

dr̥ṣṭvā rakṣaścamūm tadā |

kumbhaḥ pracakrē tējasvī

raṇē karma suduṣkaram || 6.76.38 ||

sa dhanurdhanvinām śrēṣṭhaḥ

pragṛhya susamāhitaḥ |

mumōcāśīviṣaprakhyā -

ñcharān dēhavidāraṇān || 6.76.39 ||

tasya tacchuśubhē bhūyaḥ

saśaram dhanuruttamam |

vidyudairāvatārciṣma -

ddvitīyēndradhanuryathā || 6.76.40 ||

ākaraṇakṛṣṭamuktēna

jaghāna dvividaṃ tadā |

tēna hāṭakapuṅkhēna

patriṇā patravāsasā || 6.76.41 ||

sahasābhihatastēna

vipramuktapadaḥ sphuran |

nipapāta trikūṭābhō

vihvalan plavagōttamaḥ || 6.76.42 ||

maindastu bhrātaraṃ tatra

bhagnaṃ dṛṣṭvā mahāhavē |

abhidudrāva vēgēna

pragrhya vipulāṃ śilāṃ || 6.76.43 ||

tāṃ śilāṃ tu pracikṣēpa

rākṣasāya mahābalaḥ |

bibhēda tāṃ śilāṃ kumbhaḥ

prasannaiḥ pañcabhiḥ śaraiḥ || 6.76.44 ||

sandhāya cānyaṃ sumukhaṃ

śaramāśīviṣōpamam |

ājaghāna mahātējā

vakṣasi dvividāgrajam || 6.76.45 ||

sa tu tēna prahārēṇa

maindō vānarayūthapaḥ |

marmaṇyabhihatastēna

papāta bhuvi mūrcchitaḥ || 6.76.46 ||

aṅgadō mātulau dr̥ṣṭvā

mathitau tu mahābalau |

abhidudrāva vēgēna

kumbhamudyatakārmukam || 6.76.47 ||

tamāpatantaṃ vivyādha

kumbhaḥ pañcabhirāyasaiḥ |

tribhiścānyaiḥ śitairbāṇai -

rmātaṅgamiva tōmaraiḥ |

sō'ṅgadaṃ bahubhirbāṇaiḥ

kumbhō vivyādha vīryavān || 6.76.48 ||

akuṇṭhadhārairniśitai -

stīkṣṇaiḥ kanakabhūṣaṇaiḥ |

aṅgadaḥ pratividdhāṅgō

vāliputrō na kampatē || 6.76.49 ||

śilāpādapavarṣāṇi

tasya mūrdhni vavarṣa ha |

sa pracicchēda tān sarvān

bibhēda ca punaḥ śilāḥ || 6.76.50 ||

kumbhakarṇātmajaḥ śrīmān

vāliputrasamīritān |

āpatantaṃ ca samprēkṣya

kumbhō vānarayūthapam || 6.76.51 ||

bhruvau vivyādha bāṇābhyā -
 mulkābhyāmiva kuñjaram |
 tasya susrāva rudhiraṃ
 pihitē cāsya lōcanē || 6.76.52 ||

aṅgadaḥ pāṇinā nētrē
 pidhāya rudhirōkṣitē |
 sālamāsannamēkēna
 pariagrāha pāṇinā || 6.76.53 ||

sampīḍyōrasi saskandhaṃ
 karēṇābhivinivēśya ca |
 kiñcidabhyavanamyaina -
 munmamātha mahāraṇē || 6.76.54 ||

tamindrakētupratimaṃ
 vṛkṣaṃ mandarasannibham |
 samutsṛjata vēgēna
 miṣatāṃ sarvarakṣasām || 6.76.55 ||

sa cicchēda śitairbāṇaiḥ
 saptabhiḥ kāyabhēdanaiḥ |
 aṅgadō vivyathē'bhīkṣṇaṃ
 sa papāta mumōha ca || 6.76.56 ||

aṅgadaṃ patitaṃ dṛṣṭvā
 sīdantamiva sāgarē |
 durāsadaṃ hariśrēṣṭhā
 rāghavāya nyavēdayan || 6.76.57 ||

rāmastu vyathitaṃ śrutvā
 vāliputraṃ mahāhavē |
 vyādidēśa hariśrēṣṭhā -
 ṇjāmbavatpramukhāṃstataḥ || 6.76.58 ||

tē tu vānaraśārdūlāḥ
 śrutvā rāmasya śāsanam |
 abhipētuh susaṅkruddhāḥ
 kumbhamudyatakārmukam || 6.76.59 ||

tatō drumaśilāhastāḥ
 kōpasamraktalōcanāḥ |
 rirakṣiṣantō'bhyapata -
 nnaṅgadaṃ vānararṣabhāḥ || 6.76.60 ||

jāmbavāṃśca suṣēṇaśca
 vēgadarśī ca vānaraḥ |
 kumbhakarṇātmajaṃ vīraṃ
 kruddhāḥ samabhidudruvuḥ || 6.76.61 ||

samīkṣyāpatatastāṃstu
 vānarēndrān mahābalān |
 āvavāra śaraughēṇa
 nagēnēva jalāśayam || 6.76.62 ||

tasya bāṇapathaṃ prāpya
 na śēkurapi vīkṣitum |
 vānarēndrā mahātmānō
 vēlāmiva mahōdadhiḥ || 6.76.63 ||

tāmstu dr̥ṣṭvā harigaṇā -
 ñśaravṛṣṭibhirarditān |
 aṅgadaṃ pṛṣṭhataḥ kṛtvā
 bhrātrjaṃ plavagēśvaraḥ || 6.76.64 ||

abhidudrāva sugrīvaḥ
 kumbhakarṇātmajaṃ raṇē |
 śailasānucaraṃ nāgaṃ
 vēgavāniva kēsarī || 6.76.65 ||

utpātya ca mahāvṛkṣā -
 naśvakarṇādikān bahūn |
 anyāṃśca vivīdhān vṛkṣāṃ -
 ścikṣēpa sa mahākapiḥ || 6.76.66 ||

tāṃ chādayantīmākāśaṃ
 vṛkṣavṛṣṭiṃ durāsadām |
 kumbhakarṇātmajaḥ śrīmāṃ -
 ścicchēda svaśaraiḥ śitaiḥ || 6.76.67 ||

abhilakṣyēṇa tīvrēṇa
 kumbhēna niśitaiḥ śaraiḥ |
 ācitāstē drumā rēju -
 ryathā ghōrāḥ śataghnayaḥ |
 drumavarṣaṃ tu tad bhinnaṃ
 dr̥ṣṭvā kumbhēna vīryavān || 6.76.68 ||

vānarādhipatiḥ śrīmān
 mahāsattvō na vivyathē |

sa vidhyamānaḥ sahasā
sahamānastu tāñcharān || 6.76.69 ||

kumbhasya dhanurākṣipya
babhañjēndradhanuḥprabham |
avaplutya tataḥ śīghraṃ
kṛtvā karma suduṣkaram || 6.76.70 ||

abravīt kupitaḥ kumbhaṃ
bhagnaśṛṅgamiva dvipam |
nikumbhāgraja vīryaṃ tē
bāṇavēgaṃ tadadbhutam || 6.76.71 ||

sannatiśca prabhāvaśca
tava vā rāvaṇasya vā |
prahrādabalivṛtraghna -
kubēravaruṇōpama || 6.76.72 ||

ēkastvamanujātō'si
pitaraṃ balavattaram |
tvāmēvaikaṃ mahābāhuṃ
śūlahastamarindamam || 6.76.73 ||

tridaśā nātivartantē
jitēndriyamivādhayaḥ |
vikramasva mahābuddhē
karmāṇi mama paśya ca || 6.76.74 ||

varadānāt pitṛvyastē
sahatē dēvadānavān |

kumbhakarṇastu vīryēṇa
sahatē ca surāsurān || 6.76.75 ||

dhanuṣīndrajitastulyaḥ
pratāpē rāvaṇasya ca |
tvamadya rakṣasāṃ lōkē
śrēṣṭhō'si balavīryataḥ || 6.76.76 ||

mahāvimardaṃ samarē
mayā saha tavādbhutam |
adya bhūtāni paśyantu
śakraśambarayōriva || 6.76.77 ||

kṛtamapratimaṃ karma
darśitaṃ cāstrakauśalam |
patitā harivīrāśca
tvayaitē bhīmavikramāḥ || 6.76.78 ||

upālabhahayāccaiva
nāsi vīra mayā hataḥ |
kṛtakarmapariśrāntō
viśrāntaḥ paśya mē balam || 6.76.79 ||

tēna sugrīvavākyēna
sāvamānēna mānitaḥ |
agnērājyahutasyēva
tējastasyābhyavardhata || 6.76.80 ||

tataḥ kumbhastu sugrīvaṃ
bāhubhyāṃ jagṛhē tadā |

gajāvivātītamadau

niḥśvasantau muhurmuhuh || 6.76.81 ||

anyōnyagātragrathitau

gharṣantāvitarētaram |

sadhūmāṃ mukhatō jvālāṃ

visrjantau pariśramāt || 6.76.82 ||

tayōḥ pādābhighātācca

nimagnā cābhavanmahī |

vyāghūrṇitatarāṅgaśca

cukṣubhē varuṇālayaḥ || 6.76.83 ||

tataḥ kumbhaṃ samutkṣipya

sugrīvō lavaṇāmbhasi |

pātayāmāsa vēgēna

darśayannudadhēstalam || 6.76.84 ||

tataḥ kumbhanipātēna

jalarāśiḥ samutthitaḥ |

vindhyamandarasaṅkāśō

visasarpa samantataḥ || 6.76.85 ||

tataḥ kumbhaḥ samutpatya

sugrīvamabhipātya ca |

ājaghānōrasi kruddhō

vajrakalpēna muṣṭinā || 6.76.86 ||

tasya varma ca pusphōṭa

sañjajñē cāpi śōṇitam |

tasya muṣṭirmahāvēgaḥ
 pratijaghnē'sthimaṇḍalē || 6.76.87 ||

tasya vēgēna tatrāsīt
 tējaḥ prajvalitaṃ mahat |
 vajraniṣpēṣasañjātā
 jvālā mērōryathā girēḥ || 6.76.88 ||

sa tatrābhihatastēna
 sugrīvō vānararṣabhaḥ |
 muṣṭiṃ saṃvartayāmāsa
 vajrakalpaṃ mahābalaḥ || 6.76.89 ||

arciḥsahasravikaca -
 ravimaṇḍalavarcasam |
 sa muṣṭiṃ pātayāmāsa
 kumbhasyōrasi vīryavān || 6.76.90 ||

sa tu tēna prahārēṇa
 vihvalō bhṛśapīḍitaḥ |
 nipapāta tadā kumbhō
 gatārciriva pāvakaḥ || 6.76.91 ||

muṣṭinābhihatastēna
 nipapātāśu rākṣasaḥ |
 lōhitāṅga ivākāśād
 dīptaraśmiryadṛcchayā || 6.76.92 ||

kumbhasya patatō rūpaṃ
 bhagnasyōrasi muṣṭinā |

babhau rudrābhipannasya

yathā rūpaṃ gavāṃ patēḥ || 6.76.93 ||

tasmin hatē bhīmaparākramēṇa

plavaṅgamānāmṛṣabhēṇa yuddhē |

mahī saśailā savanā cacāla

bhayaṃ ca rakṣāṃsyadhikaṃ vivēśa || 6.76.94 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē

yuddhakāṇḍē ṣaṭsaptaṭitamaḥ sargaḥ ||